

Resultatet af hele Administrationens Virksomhed. Er der derfor engang givet en saadan Fortegnelse, saa skal jeg tage under Overveielse, om der navnlig med Hensyn til Forholdet til Fæsterne kan udarbejdes en Fortegnelse over de Arealer, der ere bevilgede inddragne, og over dem, der staae tilbage. Hvad angaaer Sammenlægningen, saa troer jeg virkelig ikke, der i de senere Aar er bevilget Sammenlægning af 4 Gaarde til et Schæseri; det er mig ialtsald aldeles ubekendt, og i ethvert Tilfælde er det ikke stemmende med de Grundsætninger, der ere fulgte i min Administrationstid, og som ogsaa ere fulgte af alle øvrige Indenrigsministre siden 1848.

J. N. Hansen: Jeg skal blot tillade mig at bemærke, at det Tilfælde, jeg hentydede til, er ældre end 1848.

S. C. Johansen: Jeg skulde ogsaa meget ønske, at den høitærede Indenrigsminister vilde tage det under den allernøieste Overveielse, om det ikke kunde være hensigtsmæssigt, at der udkom en Lov, hvorefter Godseierne skulde bestemme, hvor de vilde tage den Jord, som de ifølge Bevilling have Ret til at lægge ind under Hovedgaarden. I den Egn, hvor jeg er fra, er det bekendt nok, at det paa et vist Gods ikke alene virker hemmende paa Beboerne af de Bøndergaarde, der ligge i Nærheden af den Hovedgaard, som har en saadan Bevilling, men ogsaa paa Beboere af Gaarde, der ligge i fjerne Byer. Det forhold sig nemlig saa, at, naar der er en ung Fæster i en Gaard, som ligger i Nærheden af Hovedgaardens Jord, som man kunde ønske at faae inddragen under Hovedgaarden, og naar der i en By langt derfra er en gammel Mand, saa kan denne Sidstes Efterkommere ikke være visse paa at faae Gaarden i Fæste, thi i det Tilfælde, han dør, kan Godseieren inddrage Gaarden for den unge Mand, som boer i hans Nærhed, og lade ham overtage den Gaard, som ligger længere borte. Dette virker, som sagt, meget hemmende, og jeg skulde derfor meget ønske, at den høitærede Indenrigsminister vilde tage under nøieste Overveielse, om der ikke kunde udkomme en Lov, som kunde raade Bod derpaa.

Indenrigsministeren: Jeg er ikke istand til at erklære mig afgjørende for eller imod et saadant Dnske. Det kan gjerne være, at en saadan Lov paa enkelte Steder og under visse Forhold vilde være til Fæsternes Gavn; men paa den anden Side er det vist, at Godseieren nu engang har Bevillingen, og for ham kan det undertiden være vanskeligt, mange Aar isorveien bestemt at afgjøre, hvorledes han paa bedste Maade kan benytte sin Ret. Men, om man ogsaa ganske vilde afsee derfra, saa vilde Følgen af en saadan Lov let blive, at selv den billige og forstandige Godseier maatte, for at samle hele Jorden paa eet Sted, erklære de omliggende Gaardes samtlige Jorder for dem, paa hvilke Bevillingen skulde anvendes, og det turde da meget let hændes, at derved vilde lides mere Skade for Fæsterne selv og deres Familie, end alt hvad der vilde vindes paa andre Godser. Det er iøvrigt Noget, hvorom jeg i dette Dilemma ikke kan have nogen bestemt Mening. Det forekommer mig, at det egentlig stedse er den Raadvighed, som Godseieren har til efter sit Lykke at sætte til Børnene eller ikke at sætte til dem, som der klages over; det er ganske vist, at uden alt Hensyn til, om der paa et Gods Hayes Bevilling til at inddrage Bondejord, vilde Fæsterne, naar Godseieren ikke tager Hensyn til Billighed, men kun til sin strenge Ret, i det Hele komme til at lide derunder, men omvendt, naar en Godseier ellers tager Hensyn til Billighed, vil han, om han ogsaa har faaet en saadan Bevilling, søge at bringe den i Anvendelse med den mindst mulige Skade for Fæsteren. Det kommer her tilfaldt dog altid an paa Godseierens Charakter.

Da ingen Flere begjærede Ordet, erklæredes den første Deel af Forespørgselen sluttet, og man gik da over til den anden Deel.

J. N. Hansen: Den Bestemmelse fra ældre Tid, at der skal ydes en vis Tiende til Kirken for derved at vedligeholde den og hvad dermed staaer i Forbindelse, har vistnok i sin Tid været ganske passende; men, som bekendt, have Forholdene nu saaledes udviklet